

hver saadan Leilighed drikker den under alle mulige Former, i Champagne og Rbinskvin, Folkets Skaal. Folkestammen leve! Folkets Kjerne vorde sund og kraftig! Gid Folkets Marv maa blive tyk og fed! Gid Folkets Rødder maae finde fast Bund og groe i Dybden! Slige Variationer ere gennemgaaende for Skaaltalerne i denne Region. Derimod vover Familien sig aldrig ned i de virkelige Kjældere eller op paa de virkelige Kvistkamre, hvor den virkelige Nød findes; thi alt Dette skal forbedres ved Lovene, og er ingenlunde private Folks Sag; desuden vilde jo den Enkelte her være afmægtig. I Ly af Theoriens Skygge sidder saa denne Familie lunt inden Døre og forbedrer den lidende Menneskeheds Kaar. Særlig Anerkjendelse fortjener Frøken Signe Braband. Hun er en smuk Pige og af et livligt Temperament, og dersom det var paa Scenen, vilde det tage sig ret net ud, naar hun saadan med en koket Turban ligger henslængt paa Sofaen og nyder en duftende Havanacigar. Hun har faaet Øie for, at Menneskeslægten først bliver lykkelig, naar den vender tilbage til Naturstanden, og trodser bevidst de Smaaahensyn, som ifølge gammel-dags Overtro gjøre en Kvinde kvindeligt.

Men hvad skeer nu? En Sommerdag, da Familien var ude paa sit Landsted, overfaldtes et lystigt Selskab af en Tordenbyge og søgte Ly i Huset. De modtoges gæstfrit, men da de navngave sig, kom det Skrækelige for Dagen: det var lutter Grever og Baroner. Sprængtes nu Taget af Huset som Hatten af en Dampkedel? Opløftede Braband'erne et vildt Krigsraab og jøge dem paa Døren? Nei, de gjorde ikke. I sit hemmelige Værksted foretog Naturen i den samme Stund en af disse Forvandlinger, som altid fremkalde vor Beundring. De belevne unge Herrer bleve i et Nu til Magneter, paa hvilke Familien satte sig som Jernfilspan. Der blev i Hast hentet Venner og Veninder fra Øst og Vest, og paa et improviseret Sommerbal, det nydeligste man kunde tænke sig, blev der dandset til næste Morgen. Man hørte uafbrudt: Behager Baronon ikke Dit og Greven Dat? Frøken Signe var »Nattens Dronning« og optraadte virkelig med Ynde, saa at hun endog satte Grevehjerner i Brand — idetmindste troede man det, og haabede, at Ingen vilde slukke Branden. Dette er Darwinisme.

Saa meget vil nu forhaabentlig være klart, at Fornemhed er en af de Betingelser, der have en væsentlig Indflydelse paa Arternes Variation, og det ikke alene blandt naive og ubefæstede Gemytter, men ogsaa hos udviklede, tænksomme og begavede Folk. Charakter og Beslutning have her kun lidt at betyde overfor denne store Naturmagt. Det kommer i Regelen ikke lidt efter lidt, men reiser sig pludseligt og giver sig Udtryk i en vis febrilsk Dirren og en Bestræbelse efter at nærme sig det Fornemme, hvilket vort Sprog betegner ved Udtrykket »at gnide sig op ad de Store«. Man bliver jævnlig Vidne til denne Forvandlingsproces i Selskabet, og der behøves ingen særlig Jagttagelsesgave for at see den. Naar De midt under den blideste Stemning og behageligste Conversation pludseligt mærker en Uro, som man kunde sammenligne med et magnetisk Uveir; naar Samtalen paa engang bliver springende, Individierne tankefulde og aandsfraværende, og Alles Blikke stjaalende vende sig i samme Retning; naar krakilske Folk blive gudhengivne og selv Tværdriveren straalere med et saligt Smil, saa kan De være overbevist om, at Arterne ere i livlig Variation, thi Guden nærmer sig.

Klæder. Jeg tvivler slet ikke paa, at Mange ville møde den Paastand med Vantro, at Klæderne skulde have nogen Betydning for Arternes Variation; men lad os engang undersøge Sagen i al Fredsommelighed. Man siger nok, at det ikke gaaer saa let med at forandre sin Natur som med at trække sin Frakke af; ja, man siger Saa meget. Men sandt er og bliver det dog, hvor besynderligt det end i Begyndelsen kan lyde, at Klæderne efterhaanden paa en Maade træde i Forbindelse med vor Personlighed. Man forestiller sig uvilkaarligt som Eet f. Ex. med sin Hovedbedækning, og føler sig paa en anden Maade forlænget i en høj sort Hat, end i en Hue, der slutter fast til Hovedet. Man skrider freidigere hen ad Gaden i en ny vatteret Overfrakke, end i en lusludt Paletot, og dvæler med et ganske andet æsthetisk Velbehag ved et Par moderne, elegant formede Støvler, end ved en plump Fodbedækning, der kun er for Nyttens Skyld. Selv Linnedets Hvidhed har sin Betydning for vort personlige Velvære, og det var ikke uden Grund, naar en ældre Tids Romanforfattere lagde særlig Vægt paa denne Beklædningsgjenstand hos ædle Røvercapitainer; thi det er i ethvert Tilfælde hævet over al Tvivl, at »skinnende hvidt« Linned har blændet mangen Læser(inde) og bidraget Sit til at forsone hende med Røverens morderske Færd, saa at hun omsider, opløst i Taarer, sympathetisk kunde ledsage ham

paa hans sidste tunge Vandring. Og med en ringe Forandring ere vi Andre i Grunden ikke et Haar bedre; thi hvem kjender ikke de Glimt af ond Samvittighed, som forfølge os paa saadanne Dage, naar vi vide med os selv, at vi i ovennævnte Henseende ikke ere ganske pletfrie, og derfor betjene os af smaa lønlige Konstgreb for at skjule vor Brøst.

I dette Vexelforhold mellem Personen og hans Klæder kan der nu opstaae en interessant Kamp, hvori snart Personen faaer Magt over Klæderne, snart Klæderne over Personen, medens i begge Tilfælde Darwinismen i Stilbed nyder sine Triumfer. For blot at nævne Frakker, saa er det en Kjendsgjerning, at dette Klædningsstykke i Tidens Løb kan forandre Natur og saaledes gennemtrænges af sin Herres Personlighed, at det »afspeiler« denne, selv om det hænger løst og ledigt paa en Knag. En Frakke kan aabenbare den pilne, nøiagtige og propre, men mekaniske og borneerte Individualitet, som besørger sine Contoirforretninger til Fuldenndthed, indtager sin Middag paa Slaget fire, og er misfornøiet med Verden i Almindelighed og med Restaurationsmad i Særdelshed; men den kan ogsaa fortælle os om den sangvinske, letsindige Vovehals, eller ved Kravens skødesløse Bøining og eiendommelige Formationer af den brede Ryg aflægge Vidnesbyrd om den joviale Godmodighed, som paa enhver Tid er oplagt til en brøledende Latter. Kunde det overhovedet tænkes muligt, at en Frakke, som var acclimatiseret hos en Forpagter paa Landet, nogensinde kunde ligne en Frakke, som havde vimset bag en Disk i Kjøbenhavn, selv om de to Exemplarer ikke havde været til at kjende fra hinanden, da de udgik fra Skrædderens Haand? Jeg gad seet Den, der kunde fremlægge Beviser for det Modsatte. Men for at fjerne enhver Tvivl, vil det være tilstrækkeligt at minde om den Uniform, hvori Lieutenant von Buddinge i sin Tid præsenterede sig paa Scenen, eller Mr. Robertson i »De Deporterede«. Selv den mest talentfulde Theaterskrædder vilde aldrig kunne frembringe saadanne Resultater alene ved »Naalens Magt«; det var de Konstnere, der stak i Klæderne, som ved deres overlegne Personlighed foretog Forvandlingen. I Opslagene paa Lieutenant von Buddinges Frakkeærmer virkede den samme Aand, som helt og holdent opfyldte denne Individualitet, paa en for Darwinismen glimrende Maade. Dette er Aandens Seir over Naturen.

Men nu omvendt. Ogsaa det Tilfælde kan indtræde, at Personen bukker under i Kampen og Klæderne faae Overmagten, saa at man egentlig er tilstrækkelig orienteret, naar man faaer Øie paa disse og kun lidet agter paa Individet, som bærer dem. Lad os, for at anføre et eneste Exempel, blot antage, at man tog en ny sort Silkehat af moderne Façon, en Slip af skrigende Farver og en Naal med en Hestesk af Guld, indlagt med Diamanter; fremdeles en vatteret Vinterfrakke af »storslaaet« Smit, lyse melerede Benklæder, som slutte stramt om Legemet, et Par Klemmebriller og et tyndt Spanskrør med forgyldt Knap, samt endelig et yngre Individ, som forstaaer at sætte Næsen i Sky. Forbind disse Elementer til et Hele, og lad dette Hele spankulere frem og tilbage i Bredgade; der vil da ingen Tvivl være om, at Enhver endog paa lang Afstand med Sikkerhed vil bestemme Arten efter Klæderne. Dette er Naturens Seir over Aanden.

Partivæsenet er en darwinistisk Factor, som ogsaa fortjener Omtale. Den fordrer vel i de fleste Tilfælde længere Tid, men Resultatet er til Gjengjæld saameget desto sikkrere. Skjødnt ellers Motiverne kunne have stor Betydning for den følgende Udvikling, træde de her mærkeligt nok i Baggrunden: hvad enten man slutter sig til Partiet af Overbeviisning eller af Beregning, af Klogskab eller Dumhed, eller endog af Kjedsommelighed og for at forslaae Tiden, thi ogsaa dette Tilfælde forekommer — Resultatet bliver bestandigt det Samme. Lad os vælge det heldigste Tilfælde, hvori man melder sig hos Partiet af levende og varm Overbeviisning. Man modtages med aabne Arme; der holdes Middagsgilder — thi uden dem kan et Parti ikke tænkes — der poculeres, Ens Skaal bliver drukket. Man føler sig løftet og hensættes i den Tilstand, som paa Tydsk hedder »Wonne« (hvad den hedder paa Dansk, veed jeg ikke). Man finder Alt indenfor Partiet saa ædelt, saa rigtigt, saa uegennyttigt, saa herligt, velsignet og guddommeligt; Alt hos Modpartiet saa fult, lumpent, beregnet, lavstammet, nedrigt, for ikke at sige nederdrægtigt. Man siger: »naturligviis« til enhver Proposition og troer virkelig paa Partiets Evighed. Indpodningen er foretaget; man er i Begreb med at groe fast til Moderstammen; den darwinistiske Forvandling er i fuld Virksomhed. Nu kommer det imidlertid an paa Beskaffenheden af den lille Pødekvis; thi, for at tale uden Billede, de fleste Mennesker have dog et, om end nok saa ringe Gran af Selvstændighedsfølelse, af egne Anskuelse og Domme

og egne Værdimaalere; men foregaaer nu Forvandlingen saa let, at man uden videre gaaer op i Partiet, saa forvandles man først til Noget, hvorom man efter Behag kan anvende Udtryk som Skraalhals eller Trompeter, og derpaa gaaer Forvandlingen sin rolige Gang, indtil man saa sikkert som nogen Ting ender som Idiot. Behøver man at lede længe for at finde slige Producter af Partidarwinismen? Og er det muligt Andet, end at føle Medlidenhed med saadanne Mennesker, som oprigtigt men naivt have kæmpet under Partifanen, og forsaa vidt havde et billigt Krav paa Erkjendtlighed, idetmindste indenfor Partiet, men som ikkedestomindre, da Tidens Fylde kom, lempeligt skubbedes tilside, uden ringeste Del i Byttet?

Men nu de mere Begavede? Med dem gaaer Forvandlingen ikke saa ganske let. De have f. Ex. en Smule Samvittighed, lidt Sandhedskjærlighed og Antydninger af Humanitet, og nære i den Anledning smaa Tvivl, om Modstanderne nu ogsaa virkelig have saa absolut Uret i Alt, som der paastaas. De gjøre maaskee denne Tvivl gjeldende, men mærke en dump Torden indenfor Partiet; det trækker saa smaat op til Uveir, og da Partiet allerede ret forsvarligt har Haand i Hanke med dem, saa stemme de for een Gangs Skyld tildels mod deres Overbeviisning — ganske vist i en ren Biting, naturligviis, en ren Bagatel, Noget som kun angaaer det Periferiske, maaskee blot en Formalitet; men de føle det dog som et lille Naalestik. Tilfældet gjentager sig, og allerede anden Gang falder det lettere. Nu begynder Darwinismen sit Værk, og med rivende Fart forvandler den dem, ikke til Trompeter — de have nemlig i sig selv for meget Værd til at ansættes ved en saa underordnet Tjeneste — men til Sofister, og saa gennemført kan Forvandlingen blive, at de midt i Usandheden tilsidst selv »troe« paa deres ædle Formaal. Disse Formationer af Darwinismen ere høist farlige; thi de ere istand til at besmykke for sig selv aabenbare Voldshandlinger, og den betænksomme Mand holder sig borte fra dem, fordi uforudseelige Tilfældigheder kunne gjøre ham til Gjenstand for deres grændseløse Vilkaarlighed.

Men alt som Aarene gaae og Heden sætter sig, kan der hos saadanne Mennesker komme en Rest frem, som er undgaaet Darwinismen, en Rest af Sandhedsfølelse og Agtelse for afvigende Meninger. I slige Tilfælde, men sjeldne ere de ganske vist, kan Individet fare tilbage for sig selv, og med oprindeligt Skarpblik faae Øie for den Forvandling, »Omstændighederne« have medført hos ham. Er der da lidt Charakter igjen, lægger han frivilligt Staven ned, og tilbringer Resten af sine Dage med at grunde over Fortiden. At dette forholder sig saaledes, veed jeg af (heldigviis ikke egen) Erfaring. »Tro De mig,« sagde for nogen Tid siden en høit-bogavet og sanddru Mand til mig, »man sætter noget af det Bedste i sit Liv til, naar man gaaer ind i et Parti. Jeg har selv prøvet det. Desværre lade Tingene sig neppe ordne anderledes; men man bringer i Virkeligheden paa denne Maade store Offere. Man føler, at Ens Eiendommelighed slibes bort, og tvinges undertiden til at bifalde Noget, jeg ikke ligefrem vil kalde Uretfærdighed, men som dog har en vis Lighed dermed. — Jeg har,« tilføiede han efter en Pause, »indenfor Partivæsenet gjort bittere Erfaringer og trak mig ud deraf itide. Saaledes er det, derom kan jeg forsikre Dem.« — Jeg behøvede ikke hans Forsikringer; men jeg takkede ham i mit stille Sind for hans Oprigtighed og tænkte paa Darwinismen.

Penge. Med dette Ord er nævnet et af Darwinismens Hovedmidler. For Dyr og Planters Vedkommende kan det gjerne være, at Jordbund, Klima og øvrige Omgivelser frembringe de mest indgribende Variationer; men indenfor Menneskeslægten kan Intet komme i Sammenligning med Penge. Medens man undertiden ved Hjælp af Evner og Flid efterhaanden kan arbejde sig frem og skabe sig en taalelig Stilling, sætter man ved Hjælp af Penge med eet Spring over alle Hindringer og staaer strax i Centrum. Lad et Individ, som under almindelige Omstændigheder kunde leve og døe, uden at Nogen bekymrede sig om ham, lad ham komme i Besiddelse af en Million, og han vil i samme Øieblik være forvandlet, ligesaa vist som hans Omgivelser ville være det. Jeg sigter herved ikke til den trivielle Sandhed, som Leporello udtaler, naar han negter at være en af disse lumpne Krabater, som lade sig lokke med Ducater. I saa Tilfælde var her jo kun et simpelt Hykleri, men ingen Forvandling, altsaa heller ingen Darwinisme. Maaskee forstaaes det bedst, naar man erindrere det gamle Ord, at den, hvem Gud giver et Embede, giver han ogsaa Forstand;* thi det er i Sandhed

*) Man vogte sig vel for den omvendte Sætning: »Hvem Gud giver Forstand, giver han ogsaa et Embede«; thi denne Paastand vilde være høist vildledende; men